

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
Кафедра соціології та соціальної роботи**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету суспільних наук
Остапеч Ю.О.
« 17 » _____ 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА

ОЗНАЙОМЧА (НАВЧАЛЬНА) ПРАКТИКА

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	054 Соціологія
Освітня програма	Соціологія
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Ужгород – 2022

Робоча програма **Ознайомчої (навчальної) практики** для здобувачів вищої освіти галузі знань **05 «Соціальні та поведінкові науки»** спеціальності **054 «Соціологія»** освітньої програми «Соціологія».

Розробник: Ляшко Мар'яна Михайлівна, старший викладач кафедри соціології та соціальної роботи.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри **соціології та соціальної роботи**

протокол № 13 від «24» травня 2022 р.

Завідувач кафедри Шандор Ф.Ф.

Схвалено науково-методичною комісією **факультету суспільних наук**

протокол № 8 від «07» червня 2022 р.

Голова науково-методичної комісії Попадич О.О.

1. ОПИС ПРАКТИКИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма	Заочна форма
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	2	3
Тривалість: два тижні	Семестр:	
	4	6
Вид підсумкового контролю: диференційований залік	Самостійна робота:	
	30	30
Форма підсумкового контролю: усна	Індивідуальна робота:	
	60	60

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Мета **ознайомчої (навчальної) практики** – знайомство студентів з особливостями організації і проведення соціологічних досліджень в Україні, основними засадами роботи соціологічних служб і зокрема конкретної соціологічної служби, функціональними особливостями її підрозділів, з умовами організацією професійної діяльності соціолога. Головними завданнями ознайомчої (навчальної) практики є: знайомство з структурою, основними підрозділами закладу, чи установи, де проходить практика; знайомство з персоналом та його обов'язками; вивчення відповідних нормативних документів; знайомство з основними напрямками діяльності і функціями соціологічної служби; залучення студентів до виконання практичних завдань соціологічної служби; ознайомлення з науковою і методичною літературою необхідною для виконання професійних обов'язків соціолога.

Відповідно до освітньої програми, проходження практики сприяє формуванню в студентів таких компетентностей:

Загальні компетентності (ЗК):

здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях (ЗК01);

здатність працювати в команді (ЗК03);

здатність бути критичним і самокритичним (ЗК04);

здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності) (ЗК05);

здатність діяти соціально відповідально та свідомо (ЗК06);

навички міжособистісної взаємодії (ЗК07);

здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК08);

здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології (ЗК09);

здатність генерувати нові ідеї (креативність) (ЗК10);

Фахові компетентності (СК):

здатність оперувати базовим категоріально-понятійним апаратом соціології (СК01);

здатність використовувати інтернет-ресурси, статистичну інформацію для вирішення експериментальних і практичних завдань у галузі професійної діяльності (СК08);

здатність до ділових комунікацій у професійній сфері, знання основ ділового спілкування українською та іноземними мовами, ведення ділової документації (СК09);

здатність дотримуватися у своїй діяльності норм професійної етики соціолога (СК11);

здатність налагоджувати, підтримувати і розвивати міждисциплінарне професійне співробітництво, корпоративну відповідальність на основі знання організації роботи соціологічної служби в системі державних та недержавних органів (СК12);

здатність до адаптації та професійного реагування на виклики соціальних трансформацій (СК16).

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ПРОХОДЖЕННЯ ПРКТИКИ

Передумовами для проходження практики є опанування таких навчальних дисциплін освітньо-професійної програми:

ОК4 Ділова українська мова

ОК8 Основи менеджменту

ОК26 Вступ до спеціальності

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Соціологія», проходження **ознайомчої (навчальної) практики** повинно забезпечити досягнення таких програмних результатів навчання:

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Використовувати понятійний апарат соціології в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності.	РН01
Обґрунтовувати власну позицію, робити та аргументувати самостійні висновки за результатами досліджень і аналізу професійної літератури.	РН08
Знати та дотримуватися етичних норм професійної діяльності соціолога.	РН12
Розуміти наукові принципи, що лежать в основі соціальної діяльності, ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання зі спеціальності, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід.	РН13
Організувати заходи, пов'язані із вивченням законодавчих актів спрямованих на відпрацювання нормативно-правової бази діяльності соціолога.	РН16

5. БАЗИ ПРАКТИКИ

Бази **ознайомчої (навчальної) практики** визначаються довгостроковими або короткостроковими договорами між університетом і підприємствами всіх форм власності і є офіційною підставою для проходження практики здобувачів вищої освіти. Тривалість дії договорів погоджується договірними сторонами.

Вона може визначатися на період самої практики або на термін до п'яти років з можливістю подальшої пролонгації на такий же термін.

Базами проходження практики можуть виступати: науково-дослідницькі центри, соціологічні служби, лабораторії підприємств, організацій та установ, служби управління персоналом, кадрові, рекрутингові агенції, громадські організації, соціальні служби, служби зв'язків із громадськістю, освітні заклади (загальноосвітні школи, школи-інтернати, дитячі будинки), соціальні служби, управління та департаменти органів місцевого самоврядування, служби у справах неповнолітніх, спеціалізовані заклади пенітенціарної системи, благодійні фонди.

Закріплення здобувачів денної форми навчання за базами практики та призначення керівників від кафедри оформлюється наказом ректора університету, а здобувачів заочної форми – розпорядженням декана факультету.

Факультет суспільних наук наразі має підписані довгострокові договори співпраці з наступними підприємствами, що можуть стати базами практики під час проходження ознайомчої навчальної практики:

1. Громадська організація «Карпатська фундація»
2. Карпатський центр полінгових досліджень
3. Закарпатське обласне відділення соціологічної асоціації України
4. Центр соціологічних досліджень та соціальних ініціатив
5. ГУ Національної поліції в Закарпатській області
6. Філія Державної установи «Центр пробації» в Закарпатській області
7. Закарпатський інститут післядипломної педагогічної освіти (кафедра менеджменту інноваційного розвитку освіти)
8. Закарпатський обласний центр зайнятості
9. Служба у справах дітей Закарпатської ОДА
10. Закарпатський регіональний центр соціально-трудової реабілітації та професійної орієнтації «Вибір»
11. Ужгородська міська організація Товариства Червоного Хреста України
12. Обласний дитячий спеціалізований санаторій “Малютко”
13. Закарпатський обласний центр соціально-психологічної допомоги
14. УЗОШ I-III ступеня № 20 – лицей Лідер
15. Ужгородський міський центр соц. служб для сім'ї, дітей та молоді
16. Департамент праці та соціального захисту населення Ужгородської міської ради
17. ГО «Товариство захисту осіб з інвалідністю «Надія»
18. Ужгородський міський територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг)
19. Благодійний фонд «Карітас-Caritas» Мукачівської греко-католицької єпархії
20. Закарпатський обласний благодійний фонд «Рада життя»
21. ГО «Справа Кольпінга в Україні»
22. Ресурсний центр для підтримки та супроводу внутрішньо переміщених осіб в Закарпатській області

23. Обласний Центр здоров'я
24. Департамент соціального захисту населення Закарпатської ОДА
25. Ужгородський міськрайонний суд
26. Закарпатський обласний благодійний фонд "Благо"
27. Багатопрофільний ліцей «Інтелект» - ЗОШ I-III ст. № 11
28. Закарпатський обласний центр соціальних служб
29. Медико-соціальний реабілітаційний центр "Дорога життя"
30. Міжгірська районна філія Закарпатського ОЦЗ
31. Перечинська районна філія Закарпатського ОЦЗ
32. Хустська міськрайонна філія Закарпатського ОЦЗ
33. Воловецька районна філія Закарпатського ОЦЗ
34. Міжгірське об'єднане управління ПФ в Закарпатській обл.
35. Тячівське управління праці та соціального захисту населення
36. Служба у справах дітей Великоберезнянської РДА
37. Центр надання соціальних послуг Хустської міської ради
38. Виноградівський районний центр соц. служб для сім'ї, дітей та молоді
39. Іршавський районний центр соц. служб для сім'ї, дітей та молоді
40. Великоберезнянський районний центр соц. служб для сім'ї, дітей та молоді
41. Мукачівський міськрайонний суд
42. Перечинська ЗОШ-інтернат I-II ст.
43. Обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей та молоді з функціональними обмеженнями (м. Мукачево)
44. Притулок для дітей смт. Батьово
45. Іршавська районна організація Товариства Червоного Хреста України
46. Благодійний фонд підтримки дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування «Опіка»
47. Благодійна організація «БФ Карітас Св. Августина» м. Перечин
48. Відділ статистики у Старосамбірському районі Головного управління статистики у Львівській обл.

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРОХОДЖЕННЯ ОЗНАЙОМЧОЇ (НАВЧАЛЬНОЇ) ПРАКТИКИ

Підготувати звіт про проходження ознайомчої навчальної практики.

Звіт повинен включати висвітлення наступних пунктів:

- основних напрямків діяльності закладу чи установи;
- особливостей професійної діяльності соціологів установи;
- плану роботи соціологічної служби на рік;
- методичних матеріалів, які найчастіше використовуються соціологами установи (методики, тести та ін.).

7. ОРІЄНТОВНЕ КАЛЕНДАРНЕ ПЛАНУВАННЯ НА ПЕРІОД ПРОВЕДЕННЯ ОЗНАЙОМЧОЇ (НАВЧАЛЬНОЇ) ПРАКТИКИ

№ п/п	Вид та зміст роботи	Період виконання завдання
1	Інструктаж з охорони праці (загальний та на робочому місці)	1 день
2	Знайомство з структурою, основними підрозділами, персоналом закладу та його обов'язками	1 день
3	Вивчення нормативних документів, методичних матеріалів, які використовуються соціологами установи	1 тиждень
4	Участь у підготовці до проведення соціологічного дослідження	1, 2 тиждень
5	Оформлення звітної документації. Підготовка до підсумкової конференції по захисту практики	2 тиждень
	Загальна тривалість практики	2 тижні

8. ОРГАНІЗАЦІЯ І КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ

Практика проходить у червні протягом двох тижнів (45 годин в тиждень).

Для вибору місць практики студентам пропонується перелік закладів, з якими укладено договори.

Студентам надається також можливість самостійного вибору місць проходження практики, однак у цьому випадку керівник практики від кафедри повинен ознайомитися з роботою закладу і підтвердити, що він відповідає цілям, які ставляться перед практикою. Більше одного студента в один і той самий заклад направляється при умові, що там вони матимуть різних керівників практики (кожному студенту необхідно забезпечити індивідуального наставника).

Під час практики керівник від кафедри 2-3 рази відвідує студента у закладі, однак як студент, так і керівник практики від закладу можуть звернутися до нього в будь-яких випадках, які потребують його втручання, консультації чи допомоги.

9. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ, ДОПУСКУ ДО ЗАХИСТУ ПРАКТИКИ

Звіт про проходження практики повинен містити відомості про виконання всіх розділів програми та індивідуальних завдань, висновки та пропозиції. Він має бути оформлений згідно із загальними вимогами до наукової роботи студентів (обсяг – до 30 аркушів) і містити: титульну сторінку; вступ; зміст звіту; розкриття змісту практичної діяльності за розділами програми практики; висновки і пропозиції; додатки (зразки зібраної первинної інформації, таблиці, схеми тощо).

Структура звіту студента повинна включати наступне:

1. титульна сторінка
2. план
3. вступ (мета практики, завдання згідно програми практики)

4. основна частина: структура організації (бази практики); документація необхідна для роботи соціолога (плани роботи, графік, звіти тощо); документація необхідна для проведення соціологічних досліджень; специфіка роботи соціолога в структурному підрозділі (напрямки та методи роботи соціолога конкретного структурного підрозділу; опис змісту й характеру робіт, до яких залучався студент під час проходження практики

5. висновки

6. список використаних джерел

7. додатки (містять ті документи, на які студент посилається у звіті)

10. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Диференційований залік з практики приймається у формі звітної конференції комісією викладачів кафедри.

Загальне оцінювання результатів проходження практики, виконання індивідуальних завдань, оформлення та захист звітів здійснюється за кредитно-трансферною системою, згідно якої максимальний рейтинг кожного здобувача складається з оцінювання в балах за всіма критеріями, що виставляються під час захисту і переводиться в оцінку за схемою:

Загальна сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	задовільно
60 – 63	E	
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Для визначення рівня оволодіння здобувачами навчальним матеріалом та оцінювання їх академічних досягнень викладачі користуються узагальненими критеріями оцінювання:

90-100 балів A	здобувач вільно володіє навчально-практичним матеріалом, успішно розв'язує завдання у стандартно-виробничих ситуаціях, виявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань
82-89 балів B	здобувач володіє навчально-практичним матеріалом у межах програми навчально-виробничої практики, проте у виконанні стандартно-виробничих завдань допускає неточності
74-81 балів C	здобувач володіє певним обсягом навчально-практичного матеріалу, здатний його реалізувати, проте допускає суттєві неточності в стандартно-виробничих ситуаціях

64-73 балів D 60-63 балів E	здобувач володіє навчально-практичним матеріалом на репродуктивному рівні або володіє частиною навчально-практичного матеріалу, уміє використовувати одержання знання і уміння, проте допускає окремі помилки в стандартно-виробничих ситуаціях
35-59 балів FX	здобувач володіє навчально-практичним матеріалом поверхнево й фрагментарно
0-34 балів F	здобувач не володіє навчально-практичним матеріалом

Розподіл балів за виконання програми практики та захист звітів:

Вид діяльності	Кількість балів
Проходження інструктажу з охорони праці та отримання документів	5
Своєчасне прибуття на базу практики та присутність протягом всього періоду проходження практики	10
Щоденник з практики та відгук керівника практики від закладу	15
Звіт з практики	50
Публічний захист звіту з практики	20
Разом	100

11. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Богдан О. Що варто знати про соціологію та соціальні дослідження. Посібник-довідник для громадських активістів та всіх зацікавлених. Київ: Духі Літера, 2015. 380 с.
2. Вербець В. В. Методологія та методика соціологічних досліджень: Навчально-методичний посібник. Рівне: РДГУ: Інститут соціальних досліджень, 2006. 167 с.
3. Головаха Є. Моніторингові дослідження Інституту соціології НАН України: методологія, методи, організація опитувань. Українське суспільство: моніторинг соціальних змін. 2014. Вип.1(2). С.5–12
4. Головаха Є. Українське суспільство: шляхи трансформації. Український соціологічний журнал. 2016. № 1-2. С.26–30
5. Методологія і методи соціологічних досліджень в Україні: історія та сучасні проблеми: збірник статей за матеріалами конференції. За наук. ред. В.С.Бакірова, Є.І.Головахи. Київ: Інститут соціології НАН України, ХНУ ім.В.Н.Каразіна, 2017. 208 с.
6. Паніна Н.В. Технологія соціологічного дослідження. Київ: Наукова думка, 2006. 232 с.
7. Практикум з соціології. За ред. В.Пічі. Львів: Каравела, 2004. 368 с.
8. Соціологія: терміни і поняття: навчальний словник-довідник / за заг. ред. В.М.Пічі [Ю.Ф.Пачковський, О. І.Пташник-Середюк, С.А.Шудло та ін.]. Львів: Новий Світ-2000, 2018. 658 с.
9. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності. Київ: Знання, 2002. 307 с.